

Teksti: MIKAEL FOGELHOLM

Miksi menisit seuraamaan kaupunkimaratonia?

Tässä Liikunta & Tiede -lehden numerossa on kaksi kiinnostavaa artikkelia massailmiöstä nimeltä jalkapallo. Laji onkin kiehtova tutkimuskohde, paitsi fysiologian näkökulmasta, myös muun muassa pelitaktiikan tutkijoille, historioitsijoille, sosiologeille ja sosiaalipsykologeille.

Mietin äsken erään toisen massaliikkeen tutkimista hieman samoista näkökulmista. Puhun nyt kaupunkimaratoneista ja erityisesti niiden katselijoista. Aihe tuli mieleeni toukokuun puolessavälissä, jolloin osallistuin Sydänliiton joukkueessa hyväntekeväisyysmielessä Helsinki City Runiin eli puolimaratonille. Entisenä kilpamaratoonarina en tietenkään vain juossut läpi, vaan yritin mahdollisimman hyvään lopputulokseen. Tarmoa riitti siitä huolimatta myös ympäristön tarkkailuun.

Meitä puolimaratonin juoksijoita oli yli 7 000. Se on ihan hyvä määrä. Juoksun aikana oli koko ajan seuraa, mikä kannusti. Puolimaratonin reitti oli nyt viety maratonin reitille, eli kiersimme rantaviivaa muun muassa Kuusisaaren ja Lauttasaaren kautta Ruoholahteen ja sitten Kansalaistorille Baanaa pitkin. Reitti on vaihteleva ja kaunis, joskin muutamat terävät nousut ja laskut hidastavat ainakin huippujuoksijoita. Kilometrit oli hyvin merkitty ja mehuasemilla sai urheilujuomaa ja vettä.

Perusasiat olivat ja ovat Helsingissä kunnossa. Mutta silti jokin puuttuu. 7 000 juoksijaa puolikkaalla ei siis ole huono, mutta sen jälkeen juostun maratonin osallistujamäärä eli vajaa 2 000 juoksijaa on pääkaupunkimaratoniksi surkea. Helsinki maratonpaikkana ei oikeasti taida olla houkutteleva. Tätä jän pohtimaan.

Pari päivää tapahtuman jälkeen Helsingin Sanomien mielipidekirjoituksessa vastustettiin kaikkia kaupunkitapahtumia (koska ne häiritsevät yksityisautoilua ja takseja). Vastineessa keuhuttiin, kuinka hienoa on saada massamaratonin kaltainen kansanjuhla kaupunkiin. Olin jälkimmäisen kirjoittajan kanssa samaa mieltä, mutta sana ”kansanjuhla” ei oikein kuvaa Helsingin maratonpäivää, jossa tunnelma oli oikeasti vaisu.

Juoksijalle kaupunkimaratonille houkuttelevat perusasioiden lisäksi fiilis siitä, että tapahtuman eteen on tehty jotain erityistä ja että oikeasti ollaan osa kansanjuhlaa. Kuinka paljon näistä on järjestäjien vastuulla, kuinka paljon ihan vaan kansallista mentaliteettia ja normia? Nyt reitin varrella oli jonkin verran yleisöä, enimmäkseen odottamassa kaveria tai isää tai äitiä, jolle huutaisivat. Muutamat taputtivat käsiään vaisusti.

Miksi tunnelma ei kohoa? Tarvitaanko reitin varrelle bändejä, olutmyyntiä, tai muita kansanjuhlaan kuuluvia tapahtumia? Näitä löytyy Tukholmasta ja useimmista muista massamaratoneista ja fiilis on jo ihan eri luokkaa. Vai onko tämä jonkinlainen kansanluonne? Ovatko ruotsalaiset, saksalaiset, hollantilaiset ja espanjalaiset vain erilaisia ihmisiä, jotka ihan itse, osana joukkoa, saavat kansanjuhlan aikaiseksi?

Muistelin kilpamaratoonarin aikojani 1980-luvun puolessavälissä, jolloin Helsingin keskustassa oli tunnelma maratonin aikana ihan eri luokkaa. Onko aika vain muuttunut ja ihmisillä niin paljon muuta tekemistä, ettei maratonin seuraaminen kiinnosta? Pohdin tätä ääneen yliopistossa lounaalla ja eräs kollegani totesi, ettei hän tiedä mitään tylsempää kuin maratonin seuraaminen. Varmaan totta – mutta ehkä mukana olo kansanjuhlassa olisikin eri asia.

Heitän nämä ajatukset vapaasti historian, sosiologian ja sosiaalipsykologian tutkijoille. Miksi toiset kaupunkimaratonit ovat kasvaneet, mutta Helsinki näivetty? Olivatko massamaratonit 1980-luvun Suomessa erilainen kansanjuhla kuin nykyisin? Miksi ihmiset Berliinissä ja Tukholmassa menevät sankoin joukoin katselemaan kun muut juoksevat läpi kaupungin? Ja miksi monissa muissa paikoissa – mutta ei Helsingissä – ihmiset ylenpalttisesta muusta ohjelmatarjonnasta huolimatta jaksavat olla innoissaan massamaratonista?

MIKAEL FOGELHOLM, ETT

Ravitsemustieteen professori,

Helsingin yliopisto

LTS:n puheenjohtaja

Sähköposti: mikael.fogelholm@helsinki.fi

Miksi ihmiset Berliinissä ja Tukholmassa menevät sankoin joukoin katselemaan kun muut juoksevat läpi kaupungin? Miksi toiset kaupunkimaratonit ovat kasvaneet, mutta Helsinki näivetty?